

המשך מעמוד 21

כאשר פורסם הרו"ח, היתה בליבו של פרס רק דאגה אחת: לא לעשות דבר שהיה עלול, לדעתה, להפריע להתממשות זמרי. יתכן כי השועלים הקטנים בקואליציה — אנשים כמו ולון המר ויוסף בורג — יעצו לו לשבת בשקט, כדי שלא יוצר לחץ עליהם. מיפגעת העבודה החליטה שלא לנקוט בשום עולה ציבורית, ולתנועת שלום עכשיו ניתנה הוראה חמורה לא לקרוא להפגנה.

תחילה נראה כאילו מתפתח הכל כצפוי. שרון סירב להתפטר כיו הממשלה, וגם ממשרד הביטחון. הוא הטיל את חתימו על כרזת נממשה, בגין סירב לפטרו.

יתכן שאילו נערכה באותה שעה הפגנה נוספת של 40 אלף — שהמתניו לקריאה — היה הבניין הרקוב ילול מתמוזט.
אך פרס עצר את הכל. לבגין ניתנה השהות לעסוק בשקט במלאכה שבה הוא מצטיין יותר מכל אדם אחר בארץ — זמאניפולציה המיפלגתית. בשקט ובסכלנות תימרן את כל השותפים ואת אריאל שרון לעמדה של פשרה: שרון סולק ממשרד הביטחון אך נשאר בממשלה. את מקומו בצומת הביטחון תפס אדם קיצוני עוד יותר, אך מחוספס פחות: משה ארנס.

לפתע התברר כי המשבר כולו עבר וחלף.

ולשם השמעת הסיסמות של האופוזיציה הממוסדת נגד ממשלת בגין.
גם בצד השני של קשת השלום לא היה המצב מעורר יותר.

באירגוני השלום הרדיקליים גברה ידה הקשה של רק"ח, שהביאה להתרחקות רבים אחרים. ומכיוון שרק"ח היתה מסובכת בפרשת הסיכסוך בין אש"ף וטוריה, ירדה ברית המועצות, היתה גם היא כימעט משותקת.

כך קרה שבשעה שתנועת השלום הישראלית היתה דרושה יותר מתמיד, וכאשר העולם כולו ציפה לפעולותיה, צלל המוראל שלה, התרופפו זרועותיה וירדה עליה רוח רעב.

איש בכיר באש"ף, שנפגש עם ירדן ישראלי, נאחז: "אם אחרי הפגנה של 400 אלף איש לא היה בישראל שום שינוי לטובה, אלא להיפך — איך ניתן לשכנע את חברינו שכדאי לתלות תיקוונת בתנועת השלום הישראלית?"
קשה היה להפריך פסימיות זו.

עריקה מדושיח

ב סוף השנה נערך לכוחות השלום השונים מיבחן פשוט. על פי החלטתה של עצרת האו"ם אורגנה ועידה לריון בשאלת פלסטין. אחת מפעולותיו האחרונות של עיצאם סרטאווי בחייו היתה השמעת הרישה שלוועידה זו יזמנו כוחות השלום הישראליים, וביניהם הכוחות הצינניים. הוא השמיע רדישה זו בוועידה פומבית, שכונסה לצורך זה בהאג, בעומדו ליד פעילי שלום ישראלי ציוני.

הרדישה התקבלה, ולוועידה הוזמן מיגוון רחב של כוחות שלום, משלום עכשיו עד הוועד נגד המילחמה בלבנון, וכן שורה של אישים, מיזם שריד ועד עורכת הרין הקומוניסטית פליציה לנגר.

היתה זאת הודמנות פו של כוחות השלום הצינניים בישראל להיפגש ברמה גבוהה עם אנשי צמרת אש"ף, כמיסגרת של ועידה בינלאומית מטעם האו"ם. הוועידה נערכה, כמובן, על סמך החלטות האו"ם שכולן מבוססות על זכות הקיום של ישראל כתברת האירגון החל בהחלטה 242, שהתקבלה על ידי ישראל, וכלה בהחלטות על זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית.

נגד ועידה זו נערך מזה זמן רב צירימכשפות מטעם ממשלת בגין, החוששת מפני כל פעולה בינלאומית העשויה לתבוע את החזרת הגדה המערבית ורצועת עזה. את ההתקפה על הוועידה הנהיגה ג'ין קירקפאטריק, נציגת ארצות הברית שהיא מעין גאולה כהן אמריקאית, אשת הימין הקיצוני הקיצוני.

כוחות השלום הכפופים למערך נבהלו. יוסי שריד קפץ ראשון והודיע בגאווה שלא ילך לז'נבה, מפני שאין בסיס לוועידה. היתה זאת אמתלה מגוחכת, שלא הצליחה להסתיר את הסיבה האמיתית. שריד חשב בצדק, שאם יסע לוועידה זו, יגרשוהו אנשי הימין של מיפגעת העבודה מוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שהיא בסיס כוחו הפירסומי. אם לא יוכל לספר לעיתונאים על המתרחש בוועדה, יישארו לו אך מעט מטבעות למיקוח בשוק הפירסום שבמיזון הכנסת. היתה קיימת גם סכנה חמורה עוד יותר: גירושו מהמיפגעה ושליחתו למידבר הפוליטי.

אחרי העריקה של שריד נבהלו אנשי שלום עכשיו, שהודיעו מייד על סירובם, וכן גם עסקני המכון הבינלאומי לשלום במיזרח התיכון, שהתגלה השנה, כאירגון חזית מובהק של המערך, בניסיונו הנואש לשפץ את תרמיתו בחול.
כך נוצר מצב פאראדוקסי. כמשך שנים הואשם אש"ף בכך שהוא מתחם את ישראל ועוסק בסרור, תחת להצטרף לתהליך המדיני. והנה, כאשר אש"ף בא לוועידה בינלאומית של גוף אשר ישראלי חברה בו, ואחרי שערפאת הואשם על ידי "מורד" פת"ח בכך שהוא זנח את דרך המילחמה, מותרם אש"ף לא רק על ידי ממשלת בגין ואנשיה החייה, אלא גם על ידי היוזמים, הכפופים למערך.

התוצאה: לז'נבה הגיעו, מילבד אנשי רק"ח, רק ציגי המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטני והוועד נגד המילחמה בלבנון.
מבין הזרמים הרבים של תנועת השלום

תחת סיטריית המערך: עמוס עוז נואם בהכנה

הישראלית, שגייסו בכוחות משותפים את מאות האלפים שהפגינו בראשית השנה, נותר בסוף השנה רק זרם עיקבי אחד, והוא אשר יוצג בז'נבה.

חרטום הישראלית

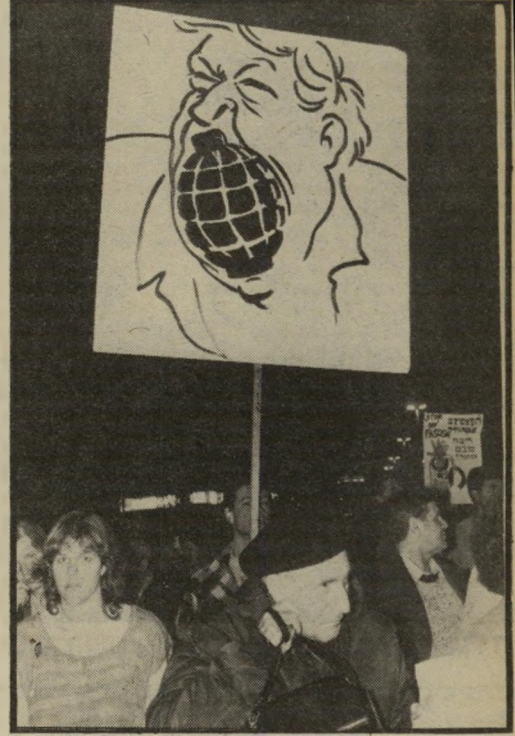
ה כניעה של כוחות השלום למיפגעות ולאינטרסנטים מפוליטיים למיניהם לא היתה גורמת לתוצאות כה הרסניות, אילו חלה במיפגעות המערך תווה לעבר קו של שלום.

אך המצב היה הסוך.
כמיפגעת העבודה עפו היוזמים מדחי אל דחי. מילבד ההודעה העוקצנית היומית של יוסי שריד — שבמרכזה עמד בדרך כלל יוסי שריד עצמו — לא היתה כל פעולה. המיפגעה נשארה רבוקה לקונסנוס לאומי על ארבעת הלאומים של חרטום הישראלית (לא מדינה פלסטניית, לא משאיומת עם אש"ף, לא נסיגה לגבולות 1967, לא שינוי במעמד ירושלים), שעליו הכריזו יצחק נבון מחדש בעת ביקורו בווינגטון, שימעון פרס פול לעבר הדלת האחורית של הקואליציה, בתיקווה להצטרף לממשלת אחרות לאומית.

הוא ראה בתנועות השלום מיטרד שיפריע לו לרכוש את הקולות של חסידי ליכוד מאוכזבים, בעיקר בעירות הפיתוח, הדרושים לו כדי לנצח בבחירות.

מפ"ם רמתה לנכרו של אברהם: קולה היה כקול יעקוב, וידיה ידי עשיו. היא דיברה בקול רם על אפשרות הפרישה מן המערך, כדי להקים מיפגעת שלום חדשה. אך בבוא המבחן התברר כי רק הקול הוא שמאלי — הירדים הן ימניות. השילטון במיפגעה היה נתון בידי אנשים כמו יעקוב חזן הקשיש, ידידה של גולדה מאיר לשעבר, ואימרי רון הצעיר, שטייל בעולם וניהל תעמולה עבור מילחמתו של מנחם בגין.

הנב הקטן של המערך לא היה שונה בהרבה מראשו. בניגוד לטופרמרקט של מיפגעת העבודה התאים הבוטיק המיפגעי של (המשך בעמוד 25)

אריאל שרון: גם הוא נשאר בממשלה

הממשלה נותרה על כנה בצורה מחוקקת יותר, המערך עמד לפני שוקת שבורה, תנועת השלום היתה חסרת יעוץ.

לפני כן נקטע השקט הכפוי על ידי רימוני הידי. בהפגנה קטנה של פעילי שלום עכשיו, שנערכה בלי תמיכת המערך, ושבאה לדרוש את סילוקו של שרון, נרצח אמיל גרינצווייג. רק כנס לא היה מיספר הקורבנות גדול יותר.

ראשי המערך באו להלוייה. איש מהם לא נעדר. ההפגנה הגדולה בכיכר מלכישאול, שנקראה במאוחר כדי לדרוש את פיטורי הממשלה, בוטלה. הקדוש ברבור הוא, ברוב רחמנותו, שלח גשמים עזים, שסיפקו את האמתלה לביטול. גם כאשר העננים התפורו והשמש רוחה, לא נערכה ההפגנה. עבר זמנה ובטל קורבנה.
כך הסתיימה הפרישה כולה — בקול ענות חלושה.

שלום (מערך) עכשיו

ב סוף תשמ"ג היה מצב כוחות השלום ככירע. הם ירדו ממאגרא רמא של הפגנות ההמונים הגדולות לכירא עמיקתא של חידלון.

שלום עכשיו הסכה כימעט מחלקה של המערך. הרב בלט במיוחד בחול-לארץ. ברחבי העולם הובא ריחה של מיפגעת העבודה, ביגלל תמיכתה במילחמה. עסקניה, פעיליה ומישרדיה הסירו את השלט הרשמי, והתחפשו כירדי שלום עכשיו. בארצות רבות הפכו מישרדיהם של ירדים אלה הסוואה נוחה לאנשי העבודה ומפ"ם. גם שגרירות ישראל השתמשו לא פעם בתחפושת זו כדי להסוות שליחים מישראל, שכאו להצדיק את קו הממשלה, אך שהתחזו כאנשי שלום.

לא היתה זאת התחפושת היחידה. במקומות רבים קמו סניפים של כל מיני תנועות שלום, מרכזי שלום ומכוני שלום, שלא היו אלא זרועות מוסוות של המערך המוכה, ושהשתדלו להתחזר למערך את תמיכתם של שוחרי שלום יוריים ואחרים.

בארץ אירגנה שלום עכשיו מדי פעם הפגנות מחאה נגד פעולות דיכוי והתנחלויות בשטחים הכבושים. כמו בשכם ובחברון. היו אלה פעולות חיוביות ונחוצות, אך מכיוון שהמערך לא התלהב הן, נשארו רלות. ואילו הפגנה גדולה בכיכר מלכישאול בתל-אביב, במלאת שנה למילחמה, הפכה שוב למיפגן מיפגעי של המערך, תוך חרמת כל מי שאינו נוח לו.

ישראל אחרי שאחילא: קאריקטורה בעיתונות האמריקאית